

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการ สัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการศึกษาเอกสาร ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการ ดำเนินการวิจัยโดยแบ่งเป็น 5 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตอนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตอนที่ 3 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ตอนที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูล และตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 119 โรงเรียน (กรมสามัญศึกษา, 2544 : 123 - 128)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามกลุ่มโรงเรียนกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร กลุ่ม 1 – 8 จำนวน 8 กลุ่มโรงเรียน (กรมสามัญศึกษา, 2544 : 123 -128) จากนั้นจึงสุ่มโรงเรียนจากแต่ละกลุ่มโรงเรียนด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) กลุ่มโรงเรียนละ 1 โรงเรียน ได้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 โรงเรียน (ภาคผนวก ค) และผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ คือ ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 2 คน รวม 16 คน

ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนละ 2 คน ซึ่งมีลักษณะที่ในการพิจารณา คือ เป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายหรือเคยได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการโรงเรียนให้ปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษามาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่โรงเรียนเริ่มดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาและสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบเกี่ยวกับการวางแผนการประกันคุณภาพการ

ศึกษาในโรงเรียนตามกรอบแนวคิดในการดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้ได้ สำหรับผู้ให้ข้อมูลจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 โรงเรียน มีดังนี้

1. โรงเรียน 1 ได้แก่ หัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา และหัวหน้างานแผนงาน
2. โรงเรียน 2 ได้แก่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายแผนงาน
3. โรงเรียน 3 ได้แก่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และหัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา
4. โรงเรียน 4 ได้แก่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และหัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา
5. โรงเรียน 5 ได้แก่ หัวหน้าฝ่ายแผนงานและประกันคุณภาพการศึกษา และหัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา
6. โรงเรียน 6 ได้แก่ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และหัวหน้างานแผนงาน
7. โรงเรียน 7 ได้แก่ หัวหน้าสำนักงานนโยบายและแผน และหัวหน้างานสารสนเทศ (รองหัวหน้าสำนักงานนโยบายและแผน)
8. โรงเรียน 8 ได้แก่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และหัวหน้างานแผนงาน และสารสนเทศ

ตอนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ประเภท ดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (Structured Interview) ใช้สัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนแบ่งเป็น 2 ตอน (ภาคผนวก ข) ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน

มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

2.2 แบบการศึกษาเอกสาร เป็นการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร (ภาคผนวก ข) โดยมีเอกสารที่นำมาศึกษา ได้แก่ ธรรมนูญโรงเรียน มาตรฐานคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี แผนพัฒนาโรงเรียนประจำปี ปฏิทินปฏิบัติงานโรงเรียน มาตรฐานการปฏิบัติงานของโรงเรียน คู่มือการบริหารโรงเรียน/เอกสารการพรณนงาน สารสนเทศโรงเรียน

สมุดบันทึกการประชุม รายงานการประเมินตนเอง (Self Study Report : SSR) คำสั่งแต่งตั้ง
คณะกรรมการ สรุปผลการดำเนินงาน/โครงการ

ตอนที่ 3 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทบทวนวรรณคดีจากเอกสารของหน่วยงานในเขตพื้นที่ กรมสามัญศึกษา เกี่ยวกับการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา วารสารและบทความทางวิชาการที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา และขั้นตอนของการวางแผนจากหนังสือที่เกี่ยวกับการวางแผนทั่วไปรวมทั้งขั้นตอนการวางแผนจากเอกสารของกองแผนงาน กรมสามัญศึกษา เพื่อกำหนดเป็นกรอบในการวิจัย

2. ผู้วิจัยสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเบื้องต้น จากผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการโรงเรียนสตรีวิทยา ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย หัวหน้างานแผนงานโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย หัวหน้างานแผนงานโรงเรียนโยธินบูรณะ หัวหน้างานแผนงานโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร หัวหน้างานแผนงานโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย หัวหน้างานแผนงานโรงเรียนราชวินิตมัธยม และขอคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาจากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา โรงเรียนปทุมคงคา โรงเรียนวัดราชบพิตรซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเพื่อนำมาวิเคราะห์โครงสร้างการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาตามสภาพที่เป็นจริงของโรงเรียนอย่างคร่าวๆและพอที่จะทำให้มองเห็นภาพรวมของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนจากนั้นจึงมุ่งประเด็นเพื่อไปศึกษาเกี่ยวกับการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนว่ามีการดำเนินงานอย่างไรและนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ตามกรอบแนวคิด 2 เรื่อง คือ เรื่องที่หนึ่ง กรอบแนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนของการวางแผน 5 ขั้น คือ (1) ขั้นเตรียมการวางแผน (2) ขั้นวางแผน (3) ขั้นปฏิบัติตามแผน (4) ขั้นประเมินผลการปฏิบัติตามแผน (5) ขั้นปรับปรุง/จัดทำแผนใหม่ และเรื่องที่สอง กรอบแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา 5 องค์ประกอบ คือ (1) การจัดทำมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน (2) การจัดทำข้อมูลพื้นฐานการศึกษาและการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา (3) การจัดทำธรรมนูญโรงเรียน (4) การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี (5) การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของโรงเรียน

3. ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างที่สร้างเสร็จแล้วนำไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ อาจารย์จากภาควิชาศึกษาศาสตร์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และขอคำแนะนำ (ภาคผนวก ข)

4. ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างมาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ คือ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) พร้อมทั้งขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข (ภาคผนวก ข)

5. ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างมาทบทวนและปรับปรุงแก้ไข แล้วจึงนำไปทดลองใช้ (Tryout) ในการสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน และปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายแผนงานโรงเรียนเบญจมราชาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชน์ บางขุนเทียน และหัวหน้างานแผนงานโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของคำถาม

6. ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างที่ผ่านการทดลองใช้ (Tryout) มาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ที่สุดและนำมาขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญคืออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์ จากนั้นจึงนำไปใช้สัมภาษณ์โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และศึกษาเอกสาร โดยดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการสำนักงานสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อให้ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ในการเก็บข้อมูลจากผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากสำนักงานสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร (ภาคผนวก ก) ไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (ภาคผนวก ค) พร้อมกับพบผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ในการขออนุญาต สัมภาษณ์บุคลากรที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนและนัดวันเวลาตลอดจนรายละเอียดเกี่ยวกับการสัมภาษณ์แล้วจึงนำหนังสือไปส่งที่ฝ่ายธุรการของโรงเรียน

3. ในกรณีที่ผู้อำนวยการโรงเรียนไปราชการหรือไม่อยู่ ผู้วิจัยได้นำหนังสือขอความร่วมมือไปส่งที่ฝ่ายธุรการพร้อมทั้งขอพบผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายธุรการเพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ที่จะขอสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเพื่อนัดวันเวลาตลอดจนรายละเอียดเกี่ยวกับการสัมภาษณ์

4. ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษาตามวันเวลาที่นัดหมาย ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยขออนุญาตผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อบันทึกการสัมภาษณ์ลงในเทปบันทึกเสียง พร้อมทั้งจดบันทึกข้อมูลระหว่างการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์ทั้งที่มีโครงสร้างและมีการเพิ่มเติมคำถามในกรณีที่ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลที่ยังไม่ชัดเจน และมีการขอความอนุเคราะห์เอกสารเพื่อนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตลอดจนการขอยืมหมายเลขโทรศัพท์เพื่อการติดต่อและนัดวันเวลาในการขอข้อมูลเพิ่มเติมอีกในภายหลังถ้าหากข้อมูลที่ได้ไปยังไม่เพียงพอ

5. ผู้วิจัยมีการตรวจสอบข้อมูลรายละเอียดที่ไม่สอดคล้องกัน (Validate) โดยการนำมาตรวจสอบกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง (ข้อ 2.2) และสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาที่ต่างวัน และเวลา

6. ผู้วิจัยนำข้อมูลจากเทปบันทึกการสัมภาษณ์มาทบทวน พร้อมกับข้อมูลจากการศึกษาเอกสารทั้งหมดมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อรวบรวมและเรียบเรียงเป็นรายงานการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษาของแต่ละโรงเรียน (ภาคผนวก ง)

7. ผู้วิจัยนำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา (ข้อ 2.2) มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามแบบศึกษาเอกสาร (ภาคผนวก ข) แล้วสรุปเป็นประเด็นเพื่อนำมาใช้ตรวจสอบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และนำมาเรียบเรียงเป็นรายงานการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร (ภาคผนวก ง)

8. ผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมในแต่ละโรงเรียนอีกหลายครั้งทั้งการไปสัมภาษณ์ด้วยตนเองและการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ การขอความอนุเคราะห์เอกสาร ตลอดจนการยืมเอกสารจากโรงเรียนไปถ่ายสำเนาเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

9. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 23 มกราคม 2545 ถึงวันที่ 14 มีนาคม 2545

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยายเป็นภาพรวมของผู้ให้ข้อมูล

2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ใช้วิธีการนำข้อมูลมาเรียบเรียงเป็นรายงานการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษาในแต่ละโรงเรียน (ภาคผนวก ง) จากนั้นจึงนำประเด็นจากรายงานนั้นมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัยเพื่อสรุปผลเป็นความถี่ และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยายเป็นรายโรงเรียน และเป็นภาพรวมของทุกโรงเรียน